

T.C
İstanbul Valiliği
İl Sağlık Müdürlüğü
İstanbul S.B.Ü. Mehmet Akif Ersoy Göğüs Kalp ve Damar Cerrahisi Eğitim ve
Araştırma Hastanesi

KALP DAMARLARINA STENT UYGULANAN HASTALAR İÇİN EĞİTİM REHBERİ

STENT İŞLEMİ ÖNCESİ HAZIRLIK

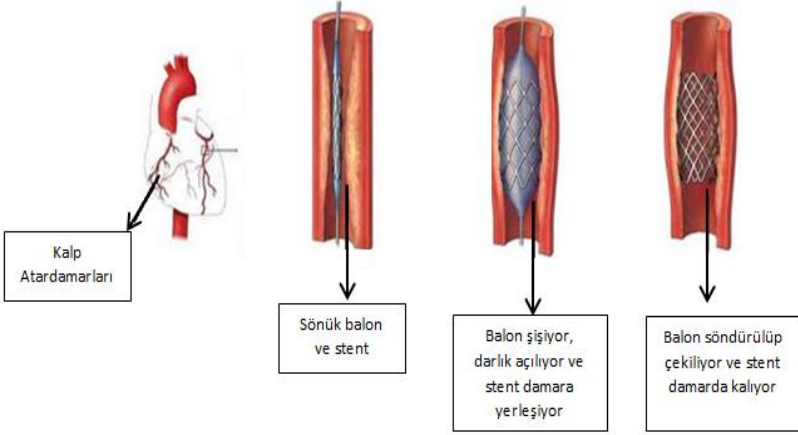
- * Hasta bir gün önce banyo yapmalıdır ve kasık bölgesindeki tüyleri temizlemelidir.
- * Hasta sabah kahvaltı yapmadan aç olarak hastaneye gelmelidir.
- * İşlem sonrası içilmek üzere için hastanın yanında en az 2-3 litre su bulundurulmalıdır.
- * Daha önce yapılan tetkik sonuçları özellikle varsa eski anjiyo ve stent işlemine ait CD' ler hastanın yanında getirilmelidir.

ÖNEMLİ BİLGİ: işlem öncesi ilaç hazırlığı çok önemli olduğu için hekim talimatlarına uyulmalıdır. Bu nedenle ilaç kutusunun üzerinde yazılı olan, etken maddesi klopidoğrel, tikagrelor ve prasugrel içeren ilaçlar stent işlemine gelinceye kadar kullanılmalıdır. Eğer kullanılmazsa işlemin başarısı olumsuz yönde etkilenebilir.

*Sodyum warfarin (coumadin v.b) kullanan hastalarda bu ilaçların birkaç gün önceden kesilmesi gerekmektedir. Bunun için bu ilacı kullanan hastaların hekimine bilgi vermesi gerekmektedir ve verilen talimatı uygulaması önemlidir.

*Sodyum warfarin (coumadin vb.) dışında onunla aynı etkilere sahip Dabigatran (Pradaxa vb.), Rivaroxaban (Xarelto vb.) Apiksaban (Eliquis vb.) ve Edoksaban (Lixiana vb.) etken maddeli ilaçlarında işlemten önce kesilerek kullanımına ara verilmesi gerekmektedir. Bu nedenlerle ilaçları kullanan hastaların stent kararı verilmesi sırasında hekimlere bilgi vermesi uygun olacaktır. Bu ilaçların stent işleminden ne kadar önce kesilmesi gerektiği, kesilmesi durumunda ise yerine başka bir ilaç (iğne) verilip verilmeyeceği hasta ve hastalığına göre değişkenlik gösterebilir.

İŞLEM GÜNÜ

Stent işlemi anjio salonunda hasta uyanıkken yapılır. İşlem öncesinde hastaya bir sakinleştirici ve ağrı kesici ilaç verilir. Stent işlemi öncesinde veya beraberinde ilk olarak kasık veya bilek bölgesine takılan özel bir kateter (uzun, ince, içi boş bir tüp) ile anjiyografi yapılarak tıkalı damarlar tespit edilir. Kateterin ucunda minik bir balon vardır. Kateter yerleştirildikten sonra, balon koroner arterin daralmış bölgesinde şişirilir. Daha sonra damarın durumuna göre stent (damarın açık kalmasını sağlayan tel örgüden yapılmış genişletilebilir metal boru) yerleştirilir. Stent tamamen genişledikten sonra balon çıkarılır ve stent kalıcı olarak damarda bırakılır. Farklı ihtiyaçlara göre çok değişik boyutlarda üretilmiş olmakla beraber, genellikle 2-4 mm çap ve 10-30 mm civarı uzunluklarda olurlar. Stentler, açılıp kullanılmadan önce, 1-2 mm genişlikteki sönük bir balonun üzerine büzülmüş vaziyette yer alırlar. Bu balon da, çok ince ve uzun bir tübe bağlıdır.

İŞLEM SONRASI DİKKAT EDİLECEKLER

Stent işlemi tamamlanan hasta yatağına alınır. Takip ve tedavisine başlanır. En az bir gün yattıktan sonra hasta genel durumuna göre taburcu edilir. Bazı hastalarda yatış süresi uzayabilir.

1. İşlem Bölgesi Bakımı:

İşlem bölgesine uygulanan gazlı bez bir sonraki gün çıkarılır. İşlemden 1 gün sonra ılık banyo (aşırı sıcak banyo sakıncalı olabilir) yapılabilir. Banyo esnasında işlem yerine su ve sabun temas edebilir

ancak ovalama yapılmamalıdır. Banyodan sonra bu bölge temiz ve kuru tutulmalıdır. Gevşek giysiler ve gevşek iç çamaşırı giyilmelidir. Öksürme, hapsirme esnasında işlem bölgesi el ile desteklenmelidir. İşlemden sonra bir hafta boyunca havuza, jakuziye, küvete veya denize girmek önerilmemektedir.

2. Aktivite:

- İşlem sonrası 6-8 saat yatak istirahati yapılır. İşlem yapıldıktan sonraki ilk 6 -12 saat boyunca işlem yapılan bacağın düz tutulması ve bükme hareketi yapılmaması çok önemlidir. Kum torbası servisi hemşiresi alıncaya kadar(ortalama 4-6 saat) kasık bölgesinde kalmalıdır. İşlem bölgesi kolda ise hemşirenin ayarladığı yükseklikte tutulmalıdır.
- Yatak istirahati bittikten sonra oda içinde yürüyüşler yapılmalıdır.
- Kateter giriş yerinden kanamayı önlemek için işlem sonrası ilk 3- 4 gün bağırsak hareketleri için ıkınma yapılmamalıdır.
- İşlemden sonraki ilk 2-3 gün 10 kg'dan fazla yük kaldırmaktan kaçınılmalıdır. Ağır nesneler itilmemeli veya çekilmemelidir.
- İşlemden sonra 5 gün boyunca yorucu etkinlikler yapılmamalıdır. (koşu gibi)
- Merdivenler kullanılacaksa ilk 2-3 gün yavaş hareketlerle inip çıkmak önerilir.
- İlk 2-3 günden sonra araba kullanmaya başlanabilir.1-2 hafta sonra uçakla yolculuk yapılabilir.
- İlk 2 gün cinsel aktiviteden uzak durulmalıdır.

3. İşe Dönüş:

Çoğu insan girişimsel işlem sonrası 1 - 2 hafta içinde işe geri dönebilir ve normal yaşantısına devam edebilir. Eğer bir kalp krizi geçirilmişse bu süre daha uzun olabilir. Hasta ağır bir işte çalışıyorsa hekimine bu durumu bildirmelidir.

4. Sıvı alımı ve beslenme:

İşlem esnasında kullanılan kontrast maddenin vücuttan atılması için 24 saat içinde 8-10 bardak su içmek önerilmektedir. İdrar miktarında azalma fark edilmesi durumunda hekime bilgi verilmelidir. Katı yağlardan, un, tuz ve şeker kullanımından kaçınılmalıdır. Düzenli olarak meyve ve sebze tüketilmelidir. Beslenmede kırmızı et yerine balık tercih edilmelidir. Kızartmadan uzak durulmalıdır. Sıvı yağ olarak özellikle zeytinyağı kullanılmalıdır.

5. İşlem Sonrası İlaç Kullanımı:

Balon ve stent uygulamasında başarı oranı % 65-99 arasındadır. Ortalama 1 yıl içinde yalın metal stent takılan hastaların yaklaşık %20-30'unda, ilaç salınımlı stent takılan hastaların ise %5-10'unda yeniden daralma (restenoz) gelişebilir. Bu durumda tekrar balon uygulanabilir veya stent içine yeni bir stent yerleştirilebilir. Bu riski en düşük seviyeye çekmek amacıyla stent takılan kişilerde, hekim önerisi olmadan kan sulandırıcı ilaçların erken kesilmemesi HAYATİ ÖNEM ARZ ETMEKTEDİR. Bu nedenle ilaç kutusunun üzerinde yazılı olan etken maddesi klopidogrel, tikagrelor ve prasugrel içeren ilaçlara hekim talimatıyla devam edilmelidir. Takılan stentlerin açık kalması için aksi söylenmedikçe bu ilaçların bir gün dahi ara verilmeden düzenli kullanılması çok önemlidir. Bu ilaçları kullanırken hastanın ameliyat olması gerekirse hekimine bilgi vermelidir.

***Hasta asetil salisilik asit içeren ilaçları (aspirin) ömür boyu kullanmalıdır.**

İlaçların düzenli kullanılmasına ek olarak;

Hastanın aşağıdaki kurallara dikkat etmesi stent ile sağlıklı yaşam için çok önemlidir.

- Diyabeti olan hastaların dahiliye hekiminin önerileri ile kan şekerlerini normal seviyede tutmak,
- Kesinlikle sigara içmemek,
- Tansiyonu normal sınırlarda (140/90 mmHg aşağısında)tutmak
- Kötü kolesterolü (LDL) normal sınırlarda tutmak,
- Stresten uzak durmak,
- Kilo almamak ve fazla kilolardan kurtulmak,
- Düzenli egzersiz yapmak,(günde 30 dakika yürümek vb.)
(Çok soğuk ve çok sıcak havalarda ve özellikle yemekten sonra kuvvetli egzersiz yapmak göğüs ağrısına neden olabilir.)

Sağlık kuruluşuna başvurulması gereken durumlar

- İşlem yapılan yerde kızarıklık, akıntı
- İşlem yapılan yerde sertlik, şişlik, morarma
- İşlem yapılan yerde kanama
- İşlem yapılan yerde soğukluk, ağrı, uyuşma
- Ateş
- Göğüs ağrısı
- Nefes darlığı
- Çarpıntı
- İdrar miktarında belirgin azalma

Kaynaklar:

1. https://www.tkd.org.tr/kardiyobil/html/file/KalptenDestek_Kitap.pdf
2. www.kalbinizdegerlidir.com/.../
3. <https://www.uptodate.com/.../stenting-for-the-heart-beyond->
4. www.hopkinsmedicine.org/.../percutaneous_transluminal_c

İstasyon Mah. Turgut Özal Bulvarı No: 11
34303 Küçükçekmece/İstanbul
İletişim: 212 692 2000

www.imaeh.saglik.gov.tr